

Hrvatsko
društvo
filmskih
kritičara

www.hdfk.hr
hdfk@hdfk.hr
Nova ves 18, ZGB
+385 (0)95 505 3615

Boris Kolar dobitnik je nagrade Zlatni Oktavijan – nagrade za životno djelo 2023.

Članovi Hrvatskoga društva filmskih kritičara dodijelili su Nagradu Zlatni Oktavijan za životni doprinos filmskoj umjetnosti za 2023. godinu autoru, redatelju, animatoru, crtaču i scenografu animiranih filmova **Borisu Kolaru**, jednom od utemeljitelja Zagreb filma i Zagrebačke škole crtanoga filma. Rođen u Zagrebu 1933., gdje je studirao arhitekturu, Kolar je počeo svoj rad kao ilustrator i karikaturist u novinama. Jedan je od posljednjih svjedoka zlatnog doba hrvatske animacije, pa i njezinih samih početaka u danima prije Zagrebačke škole crtanog filma i utemeljenja Zagreb filma – Kolar je, naime, radio na crtanim filmovima 1952. u kratkotrajnom animacijskom studiju Duga film, a potom i u animacijskom studiju Zora filma, državnog poduzeća za nastavni film, no bio je dio i puno važnije "institucije" – skupine animatora koja se od 1953. nalazila i radila u stanu Nikole Kostelca na drugom katu dvorišne zgrade u Ulici Nikole Tesle 12. U toj predigri Zagrebačkoj školi, njegov je prvi važan rad onaj glavnog crtača u prvom hrvatskom animiranom filmu u boji *Crvenkapica* 1955. godine (režiju je potpisao Josip Sudar), a još važniji onaj animatora, crtača i scenografa (tj. crtača pozadina) u namjenskom, prometnom crtanim filmu *Prometni znaci – ulični junaci* redatelja Branka Ranitovića (1958), koji je 1960. nagrađen Lavom sv. Marka za animirani film u kategoriji filmova za djecu na festivalu u Veneciji. Boris Kolar bio je u skupini animatora koji su 1956. utemeljili Studio za crtani film Zagreb filma – može ga se vidjeti, na 128. stranici prvog dijela četverosveščane monografije *Zagrebački krug crtanog filma*, na fotografiji utemeljiteljâ u čijem opisu stoji: "*U prostorijama Društva filmskih radnika Hrvatske, Britanski trg 12: završni razgovori o osnivanju novog studija za crtani film (1956), s lijeva: Ivo Šoten (šef studija), Nikola Kostelac, Vjekoslav Kostanjšek, Aleksandar Marks, Boris Kolar*", kao i na fotografiji na kojoj animatori u Kostelčevu stanu potpisuju ugovor o produkciji prvoga crtanog filma u studiju – *Nestašnog robota* – te na dvjema fotografijama animatora u Cannesu 1958., gdje su i dobili ime "Zagrebačke škole crtanog filma". Kolar je u Zagreb filmu prvo bio crtač, animator i scenograf u filmovima drugih autora, npr. u nizu međunarodno zapaženih filmova Dušana Vukotića (*Nestašni robot, Cowboy Jimmy, Abra Kadabra, Veliki strah, Koncert za mašinsku pušku, Osvetnik*). Od 1960. samostalni je autor, dakle i redatelj crtanih filmova, donijevši zagrebačkoj animaciji ideje geometrijskog grafizma u crtanim filmu *Bumerang* 1962. (nagrađen na festivalu u Karlovym Varyma) i apstrakcije u filmu *Vau-vau* 1964. (nagrađen na festivalu u Oberhausenu), kojim se upisao u najuži kanon Zagrebačke škole crtanog filma i svjetske animacije, dosegnuvši krajnji domet estetike Škole jer likove i predmete svodi na grafički apstraktne poteze olovkom. Svoj stilski izraz sažimao je i dalje u nizu filmova koji su

Hrvatsko
društvo
filmskih
kritičara

www.hdfk.hr
hdfk@hdfk.hr
Nova ves 18, ZGB
+385 (0)95 505 3615

uslijedili: *Neman i vi* (1964), *Otkrovitelj* (1968), *Dijalog* (1968), *Stručnjaci* (1969), *Utopia* (1973); u ciklusu "minifilmova" *Adam* (1970), *Mikromanija* (1971). Idući svjetski domet ostvario je kao jedan od petorice autora lika i opusa Profesora Baltazara, time se trajno upisavši u domaće kulturno pamćenje. Sa Zlatkom Grgićem i Antom Zaninovićem Kolar je bio koautor – tj. redatelj, scenarist, crtač i animator – svih 12 epizoda prve sezone crtane serije *Profesor Baltazar* 1969. godine, dok je u kasnijim serijama samostalno režirao još deset epizoda (četiri u drugoj sezoni 1971–72. te šest u trećoj sezoni 1977., koje je i napisao). Početak osamdesetih posvetio je nerealiziranom projektu dugometražnoga crtanog filma *Kraljević Marko* koji je, da nije prekinut, mogao postati prvim hrvatskim cjelovečernjim animiranim filmom – no, biti jedan od očeva profesora Baltazara dovoljno je za vječnost, a kamoli za nagradu koja nosi ime Oktavijana Miletića.

Tomislav Šakić